

QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASÍNDA USAQLAP HÁM KÓTERE SATÍW TOVAR AYLANÍSÍ

Dáslepki maǵlıwmat
2023-jıl yanvar-iyul

USAQLAP SATIW TOVAR AYLANISI

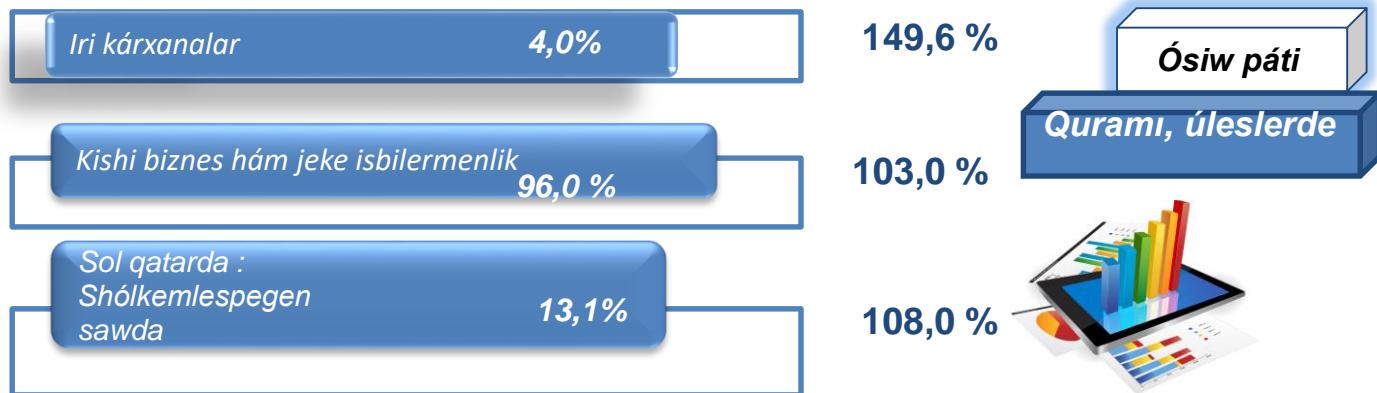

Statistikaliq maǵlıwmatlar jámiyette ámelge asırılıp atırǵan sociallıq-ekonomikalıq hádiyse hám processlerdi xarakteristikalaw hám basqarıwdıń eń áhmiyetli quralı esaplanadı. Házirgi waqtta joqarı sapalı statistikaliq maǵlıwmatlardan paydalabastan mámlekет siyasatında durıs basqarıw qararların qabıllaw imkansız. Solar qatarında sawda statistikası kórsetkishlerin júzege keltiriw de áhmiyetli esaplanadı. Sol qatarda, kótere sawda hám usaqlap satıw sawdası hámde ulıwmalıq awqatlanıw kárxanaları sawda aylanısı statistikaliq kórsetkishi usılar qatarınan orın iyeleydi.

2023-jıl 1-avgust jaǵdayında usaqlap satıw tovar aylanısında sawda alıp barıp atırǵan sawda kárxanaları sanı **2858** den ibarat bolıp, 2022-jıl 1-avgust jaǵdayına salıstırǵanda 9 danaǵa kóbeygen (ósiw páti 100,3 %). Sodan iri kárxanalardıń sanı, 85 dana, kishi kárxana hám mikrofirmalar sanı 2773 dananı quraydı.

Sol qatarda, sawda tarawında yuridikalıq shaxs payda etpey turıp sawda alıp barıp atırǵan JTI ler hám (fizikalıq shaxslardıń) gúzetiwléri arqalı jıynalǵan maǵlıwmatlar, usaqlap satıw tovar aylanısı kórsetkishlerine kiritilgen.

Usaqlap satıw tovar aylanısınıń tiykarǵı kórsetkishleri

Joqarıda atap ótilgen isbilemenlik subyektleri is ilajları nátiyjesinde, 2023-jıldıń yanvar-iyul aylarında respublikaniń usaqlap satıw tovar aylanısı **5177,2** mlrd. somdı qurap, 2022- jıldıń yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda **104,3** % ke jetti.

Atap aytqanda, iri kárxanalardıń tovar aylanısı **209,3** mlrd. somdı (ósiw páti **149,6** %), kishi biznes hám jeke isbilemenlik subyektleriniń tovar aylanısı **4967,9** mlrd. somdı (ósiw páti **103,0** %), usıdan shólkemlespegen sawda tovar aylanısı **678,8** mlrd. somdı (ósiw páti **108,0** %) quradı.

USAQLAP SATIW TOVAR AYLANISINDA IRI KARXANALAR, KISHI BIZNES BIZNES HAM JEKE ISBILERMENLIK SUBYEKTLERINIIN KOLEMI HAM OSIW PATERI

Usaqlap satiw tovar aylanisi – sawda tarawinda juwmaqlawshi tutiniw ushın xalıqqa tovarlardı danalap ýaki kóp bolmaǵan muǵdarlarda naq pulǵa (bank kartaları arqalı) satıwdı kózde tutatuqın taraw.

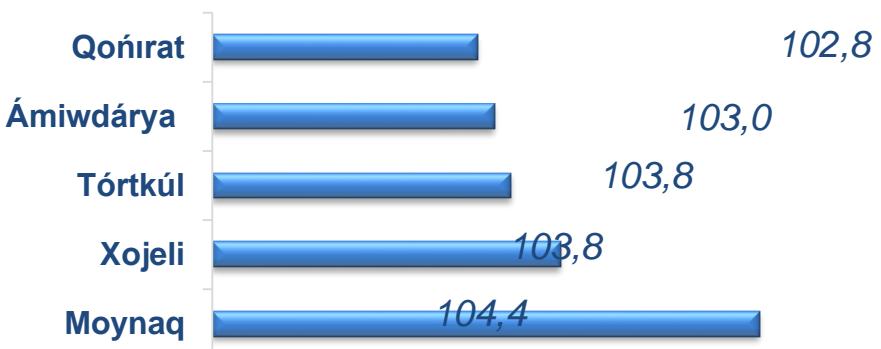
	Jámi mldr. som	2022- jıl yanvar –iyul aylarına salıstırǵanda procentte	Iri kárzanalar mldr. som	2022- jıl yanvar –iyul aylarına salıstırǵanda procentte	Kishi biznes hám jeke isbilermenlik, mldr. som	2022- jıl yanvar –iyul aylarına salıstırǵanda procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	5 177,2	104,3	209,3	149,6	4 967,9	103,0
Nókis qalası	962,3	100,9	46,1	108,3	916,2	100,6
rayonlar :						
Ámiwdárya	431,8	103,1	8,7	79,4	423,1	103,7
Beruniy	282,7	103,5	17,1	108,9	265,6	103,1
Bozataw	65,9	103,4	0,1	60,4	65,7	103,5
Qaraózek	239,6	103,3	0,7	91,5	238,9	103,4
Kegeyli	218,1	103,1	0,8	90,8	217,3	103,1
Qońırat	408,8	103,2	10,0	88,2	398,9	103,6
Qanlıkól	201,3	103,4	0,3	58,4	201,1	103,5
Moynaq	55,7	105,0	0,2	63,6	55,5	105,3
Nókis	150,9	103,1	0,5	63,3	150,4	103,3
Taqiyatas	225,2	146,1	80,8	652,1	144,4	101,9
Taxtakópir	175,5	103,1	0,4	65,5	175,0	103,2
Tórtkúl	590,8	104,1	21,3	114,6	569,5	103,8
Xojeli	474,9	103,8	8,1	89,3	466,8	104,1
Shimbay	262,6	103,2	5,9	92,0	256,8	103,5
Shomanay	115,9	103,0	0,4	63,0	115,6	103,2
Ellikqala	315,2	103,3	7,9	96,8	307,3	103,5

2023- jıldını yanvar-iyul aylarında, 2022- jıldını yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda respublikaniý Xojeli (103,8 %), Taqiyatash (146,1%), Tórtkúl (104,1%) hám Moynaq (105,0 %) rayonlarında usaqlap satiw tovar aylanısında úlesi joqarı boldı.

USAQLAP SATIW TOVAR AYLANISI QURAMI

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń usaqlap satıw tovar aylanısı kólemi statistikalıq esap-kitaplarǵa qaraǵanda, **4967,9** mlrd. somdı qurap, 2022-jıldızın yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda **103,0** % ke kóbeydi. Respublika kóleminde bul sektordız jámi usaqlap satıw tovar aylanısındaǵı úlesi **96,0** % ti quradı.

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik kárxanalarınıń eń joqarı ósiw pátine iye aymaqlar (procentte)

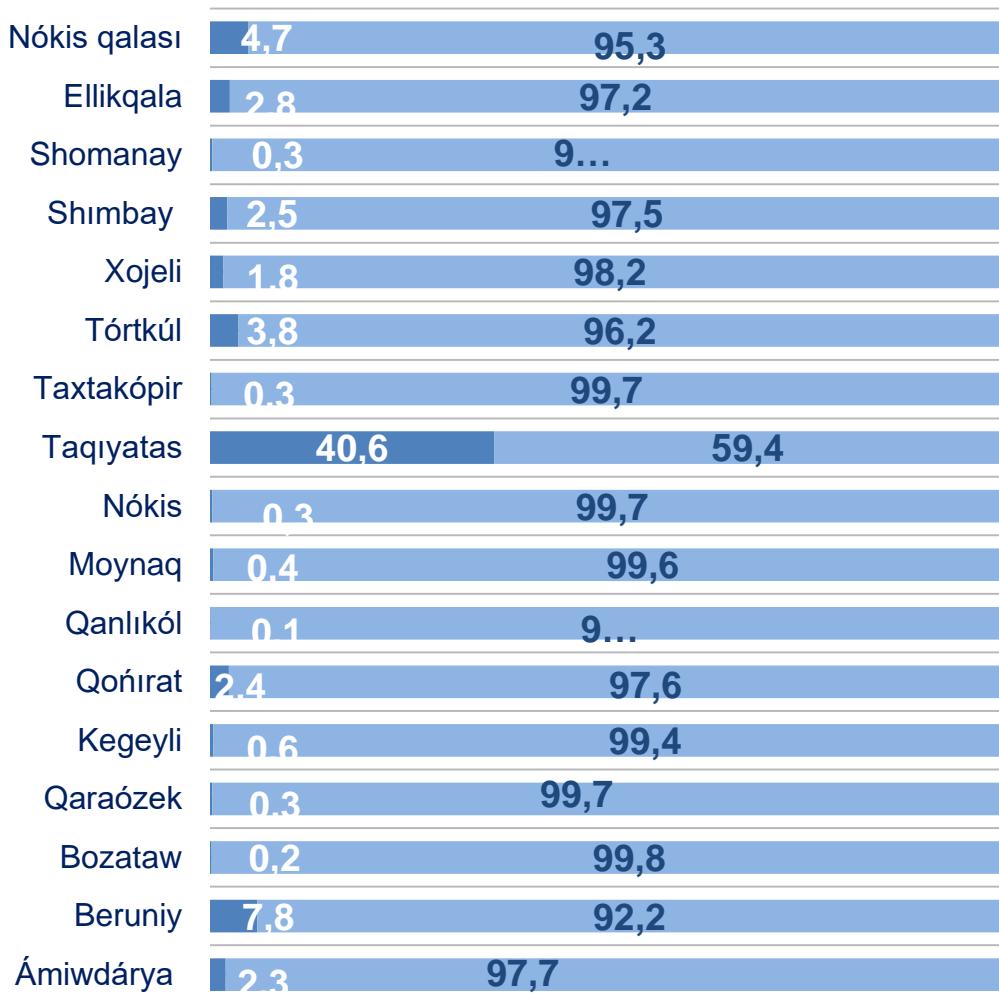

Iri kárxanalardıń eń joqarı ósiw pátine iye aymaqlar (procentte)

Usaqlap satıw tovar aylanısı quramında iri kárxanalardıń tovar aylanısı kólemi, 2022- jıldızın yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda **149,6** % ke ósti hám **209,3** mlrd. somdı quradı. Bul ularma sawda kólemniń **4,0** % úlesine tuwri keldi .

USAQLAP SATIW TOVAR AYLANISINDA IRI KARXANALAR, KISHI BIZNES HAM JEKE ISBILERMENLIK SUBYEKTLERINIÍ AYMAQLAR KESIMINDEGI ÚLESI, (procentte)

■ Iri kárzanalar

■ Kishi biznes hám jeke isbilemenlik

Analiz natiyjelerine tiykar usaqlap satiw tovar aylanisindağı kishi biznes hám jeke isbilemenlik subyektlerinií ülesi boyinsha Qaraózek (99,7 %), Bozataw (99,8 %) hám Qanlıkól (99,9 %) rayonları jetekshilik etpekte. Usaqlap satiw tovar aylanısı quramındağı iri kárzanalardıñ ülesi **4,0%** ti qurap, eñ joqarı üles Taqiyatash (35,9%), Beruniy (6,0%), Nókis qalası (4,8%), Tórtkúl (3,6%) rayonlarında gúzetildi.

XALÍQTÍN JAN BASÍNA USAQLAP SATÍW TOVAR AYLANÍSÍ KÓLEMI HÁM ÓSIW PÁTLERI

Aymaqlar kesimindegi maǵlıwmat

	Kólemi, mın. som	Ósiw pátleri, Procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	2 612,8	102,9
Nókis qalası	2 868,2	99,4
rayonlar:		
Ámiwdárya	2 063,0	101,2
Beruniy	1 399,6	101,5
Bozataw	3 007,8	102,9
Qaraózek	4 420,3	102,4
Kegeyli	2 934,9	102,4
Qońırat	3 030,8	101,9
Qanlıkól	3 784,1	102,2
Moynaq	1 663,2	104,1
Nókis	2 841,8	101,2
Taqiyatas	2 951,5	144,9
Taxtakópir	4 510,9	107,8
Tórtkúl	2 618,7	102,4
Xojeli	3 721,8	102,5
Shimbay	2 281,9	102,4
Shomanay	2 009,2	101,9
Ellikqala	1 871,7	101,3

2023- jıldınıń yanvar-iyul jaǵdayına ortasha xalıqtıń jan basına usaqlap satıw tovar aylanısı **2612,8** mın. somdı (2022- jıldınıń yanvar-iyul ayına salıstırǵanda **102,9 %**) quradı.

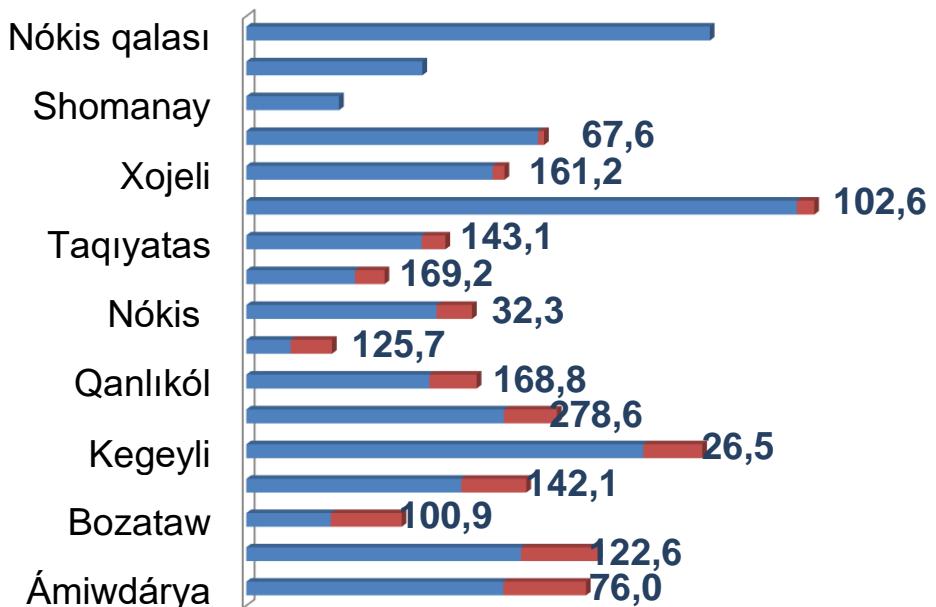
Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem Taxtakópir (**4510,9** mın. som), Qaraózek (**4420,3** mın. som) hám Xojeli (**3721,8** mın. sum) rayonları esabına tuwrı keldi.

SHÓLKEMLESPEGEN SAWDA TOVAR AYLANÍSÍ

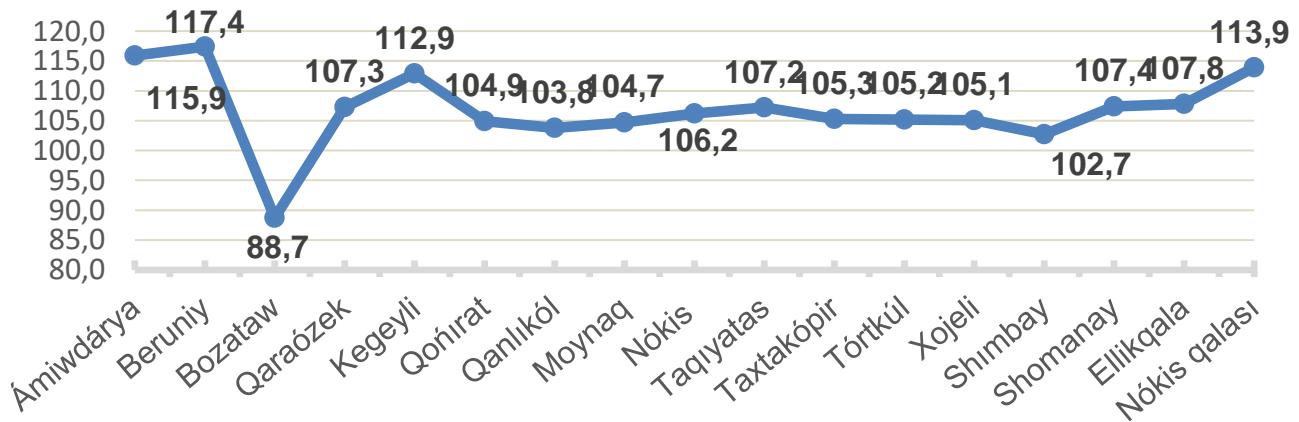

Respublika boyinsha 2023- jıldın yanvar-iyul aylarında shólkemlespegen sawda tovar aylanısı **678,8** mlrd. somdı qurap, 2022- jıldın yanvar-iyul aylarına salistirǵanda **108,0** %ti quradı. Sol qatarda, 12 bazar hám 12 bazar (sharwa) (aylıq) gúzetiwleri maǵlıwmatlarına tiykarlanıp , diyqan bazarlarda sawda tarawi menen shuǵıllanatuǵın fizikalıq shaxslardıń úy xojalıqlarında jetistirgen ónimlerin satıw kólemi **323,1** mlrd. somdı (109,1 %), sharwa malları hám quslar satıwshı fizikalıq shaxslardıń sawda aylanısı kólemi **355,7** mlrd somdı quraydı **107,0** %).

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı kólemi (mlrd. sum)

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw pátı, (procentte)

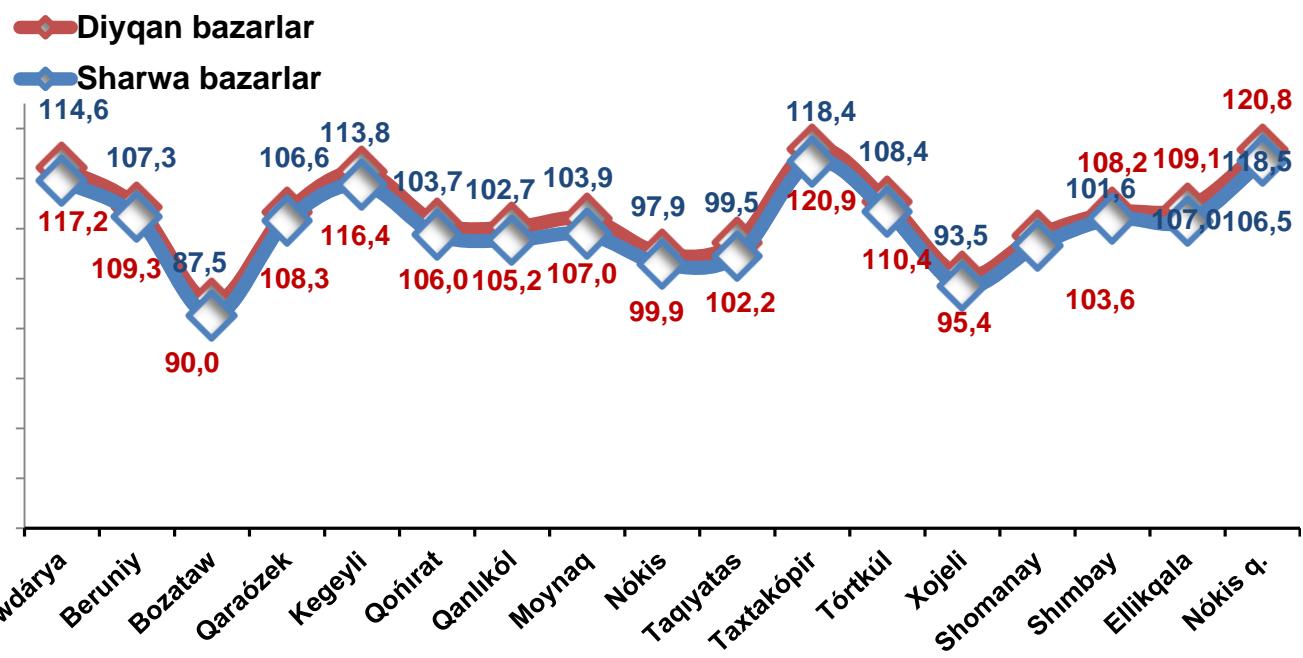

SHÓLKEMLESPEGEN SAWDA TOVAR AYLANÍSÍ

Ishki sawda kórsetkishlerin payda etiwde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı da esaplandı. Buǵan diyqan (azıq-awqat) bazarı hámde sharwa malları, quslar hám basqa haywanlar bazارında fizikalıq shaxslar tárepinen ámelge asırılǵan sawda kólemleri kiredi. Shólkemlespegen sawda quramına fizikalıq shaxslar (diyqanlar)díni úy xojalığında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalığı ónimleri esapqa alındı.

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw pátı, procentte

Diyqan (azıq- awqat) bazarı –keń türdegi awıl xojalığı azıq-awqat ónimleriniń hám onı qayta islewden alınatuǵın ónimlerdiń sawda prilavka , sawda orınları, turaqlı sawda orınları (sol qatarda sawda pavilonları, kiyoskalari)nan paydalangan jaǵdayda usaqlap satıwdı júzege keltiretuǵın turaqlı yamasa waqtınsha ámel etiwshi mulkli kompleks esaplanadı.

SHÓLKEMLESPEGEN SAWDA TOVAR AYLANÍNDÁ DIYQAN HÁM SHARWA* (QUSLAR) BAZARLARÍNÍN TIYKARGÍ KÓRSETKISHLERI

	Jámi, mlrd. som	2022-jıl yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda, procentte	Diyqan bazarlar, mlrd. som	2022-jıl yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda, procentte	Sharwa bazarları, mlrd. som	2022-jıl yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda , procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	678,8	108,0	323,1	109,1	355,7	107,0
Nókis qalası	78,5	113,9	37,4	120,8	41,1	118,5
rayonlar:						
Ámiwdárya	43,5	115,9	20,7	117,2	22,8	114,6
Beruniy	46,5	117,4	22,1	109,3	24,4	107,3
Bozataw	14,3	88,7	6,8	90,0	7,5	87,5
Qaraózek	36,4	107,3	17,3	108,3	19,1	106,6
Kegeyli	67,2	112,9	32,0	116,4	35,2	113,8
Qońírat	43,6	104,9	20,7	106,0	22,8	103,7
Qanlıkól	31,0	103,8	14,7	105,2	16,2	102,7
Moynaq	7,5	104,7	3,6	107,0	3,9	103,9
Nókis	32,2	106,2	15,3	99,9	16,9	97,9
Taqiyatas	18,4	107,2	8,8	102,2	9,6	99,5
Taxtakópir	29,7	105,3	14,1	120,9	15,5	118,4
Tórtkúl	93,4	105,2	44,5	110,4	49,0	108,4
Xojeli	41,7	105,1	19,9	95,4	21,9	93,5
Shimbay	49,4	102,7	23,5	103,6	25,9	101,6
Shomanay	15,7	107,4	7,5	108,2	8,2	107,0
Ellikqala	29,8	107,8	14,2	109,1	15,6	106,5

- xojalıq júrgiziwshi subyektler hám jeke tártiptegi isbilermenler (JTI) ni qospaǵan jaǵdayda ;
- fizikalıq shaxslar (diyqanlar)díń úy xojalıǵında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalığı ónimleri hám sharwa (quslar) malları satılıwi esapqa alıńǵan.

2023-jıldını yanvar-iyul aylarında respublikanıń bárshe aymaqlarında jaylasqan diyqan bazarlarında awıl xojalığı ónimlerin satıwshı fizikalıq shaxslardırın tańlanba gúzetiwi ótkizildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **323,1** mlrd. somdı quradı. Bunda tiykarǵı úlken kólem jańa úzilgen awıl xojalığı ónimleri sawdasına (**109,1** mlrd.som) tuwrı keldi.

Awıl xojalığı ónimleri	Mlrd. som
	Jańa úzilgen awıl xojalığı ónimleri 149,2
	Nan hám nan ónimleri 31,0
	Dán ónimleri (másh, lobıya, gúrish hám basqalar)
	Tawıq góshi 15,9
	Qaqlanǵan awıl xojalığı ónimleri (ǵoza, badam, piste hám basqalar)
	Sút hám sút ónimleri (sır, brinza,...) 20,5
	Máyek 18,8
	Sharwa malları hám quşlar ushın hár qıylı jem-ot 13,2
	Dámberiwshiler 9,8
	Duzlanǵan ónimler 10,2
	Gúller, ósimlik hám nálleri (dekorativ hám awıl xojalığı) 6,7

SHÓLKEMLESPEGEN SAWDA TOVAR AYLANÍSÍ: SHARWA(QUSLAR) BAZARÍ, mlrd som

2023- jıldını yanvar-iyul aylarında respublikanıń bárshe aymaqlarında jaylasqan sharwa(quslar) bazarlarında quslar hám sharwa malları satıwshı fizikalıq shaxslar tańlanba gúzetiwi ótkerildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **355,7** mlrd. somdı quradı. Bunda hár-qıylı jastaǵı qaramallar sawdası **307,8** mlrd.som ,qoy hám eshkiler – **39,3** mlrd. somdı, atlar – **5,5** mlrd. somdı, quslar – **3,1** mlrd. somdı quradı.

Sharwa malları (quslar)	Mlrd. som
 2 jastan úlken bolǵan qara mallar	189,0
 1 jastan 2 jasqa shekem bolǵan jas mallar	52,8
 1 jasqa shekem bolǵan qaramallar	66,0
 Qoylar	24,8
 Atlar	5,5
 Eshkiler	14,5
 Túye tawıq, úyreк, газ	2,4
 Tawıqlar	0,7
 Qoyanlar	-
 Quslar	-

ULÍWMA AWQATLANIW KÁRXANALARÍ SAWDA AYLANÍSİ

2023-jıl 1-avgust jaǵdayına ulıwma awqatlanıw tarawındaǵı sawda kárxanaları sanı **1051** dananı qurap, 2022- jıl 1–avgust jaǵdayına salıstırǵanda **33** danaǵa kóbeygen hám ósiw páti **103,2 %** quraydı. Sonnan, kishi kárxana hám mikro firmalar sanı **1051** dananı quraydı.

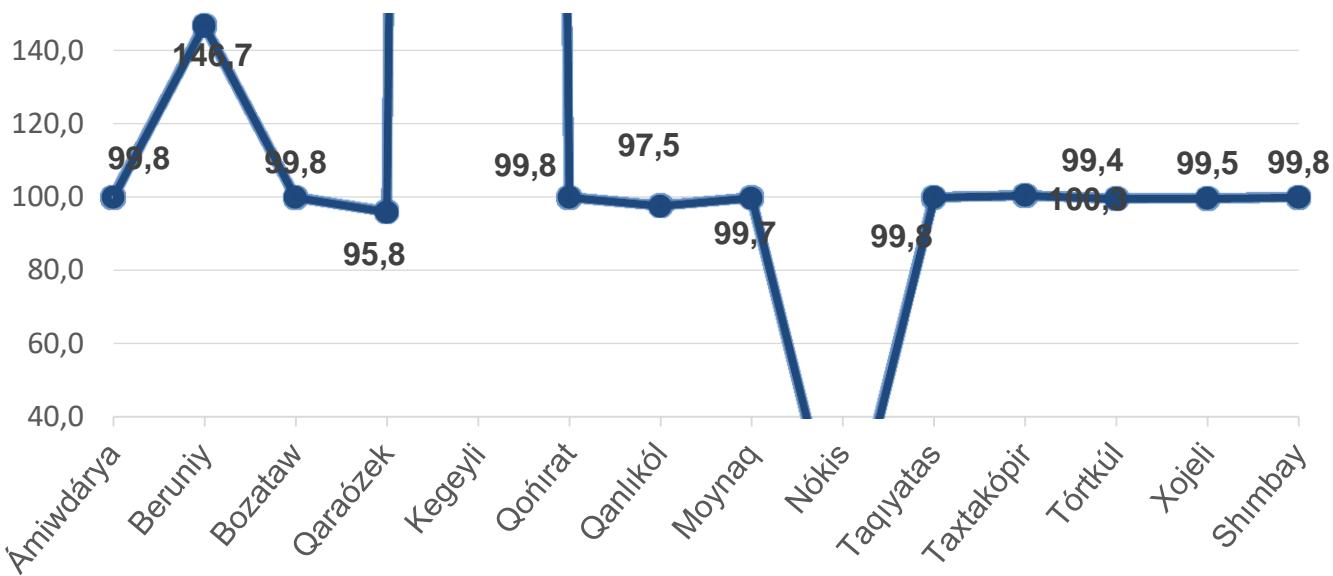
2023- jıldızın yanvar-iyul aylarında usaqlap satıw tovar aylanısı quramında awqatlanıw kárxanalarını sawda aylanısını úlesi **2,9 %** bolıp, **151,9 mlrd. som**ga jetti . 2022- jıldızın sáykes dáwirine salıstırǵanda **104,4 %** ke kóbeydi. Bunda sawda aylanısını **100,0 %** úlesi kishi biznes hám jeke isbilemenlik subyektleri úlesine tuwrı keldi.

	Jámi mlrd. som	2022- jıl yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda , procentte	Iri kárxanalar mlrd. som	2022- jıl yanvar-iyul aylarına salıstırǵanda , procentte	Kishi isbilemenlik hám mikrofirmalar, mlrd. som	2022- jıl yanvar-iyul aylarına salıstırǵan da , procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	151,9	104,4			151,9	104,6
Nókis qalası	68,2	87,6			68,2	87,9
rayonlar	-				-	
Ámiwdárya	7,7	101,2			7,7	101,2
Beruniy	5,8	102,2			5,8	102,2
Bozataw	0,5	103,7			0,5	103,7
Qaraózek	3,4	139,1			3,4	139,1
Kegeyli	1,8	104,5			1,8	104,5
Qońrat	30,7	154,6			30,7	154,6
Qanlıkól	1,5	92,1			1,5	92,1
Moynaq	0,6	163,5			0,6	163,5
Nókis	1,2	203,0			1,2	203,0
Taqiyatas	3,5	141,7			3,5	141,7
Taxtakópir	1,0	126,9			1,0	126,9
Tórtkúl	8,9	105,0			8,9	105,0
Xojeli	8,7	105,0			8,7	105,0
Shimbay	3,8	132,6			3,8	132,6
Shomanay	0,8	110,2			0,8	110,2
Ellikqala	3,6	104,0			3,6	104,0

Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleriniń kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı

2023-jıl 1-avgust jaǵdayına avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı (*IFUT-2 45- bólím 45.2 va 45.40.3 kodlarına tısqarı–motorlı transport quralları hám motocikllardı ońlaw hám texnikalıq xızmetler*) **1238,7** mlrd. somdı quradı hám ótken jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **155,5 %** ke kemeydi. Sonday-aq, iri kárxanalar sawda kólemi **543,1** mlrd. som (ósiw pátı- **146,7** %), kishi isbilemenlik hám jeke isbilemenlik sawda kólemi – **695,6** mlrd. somdı (ósiw pátı – **152,9 %**) quradı.

Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw aylanısı ósiw pátı, procentte

Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı

Aymaqlar kóleminde maǵlıwmat

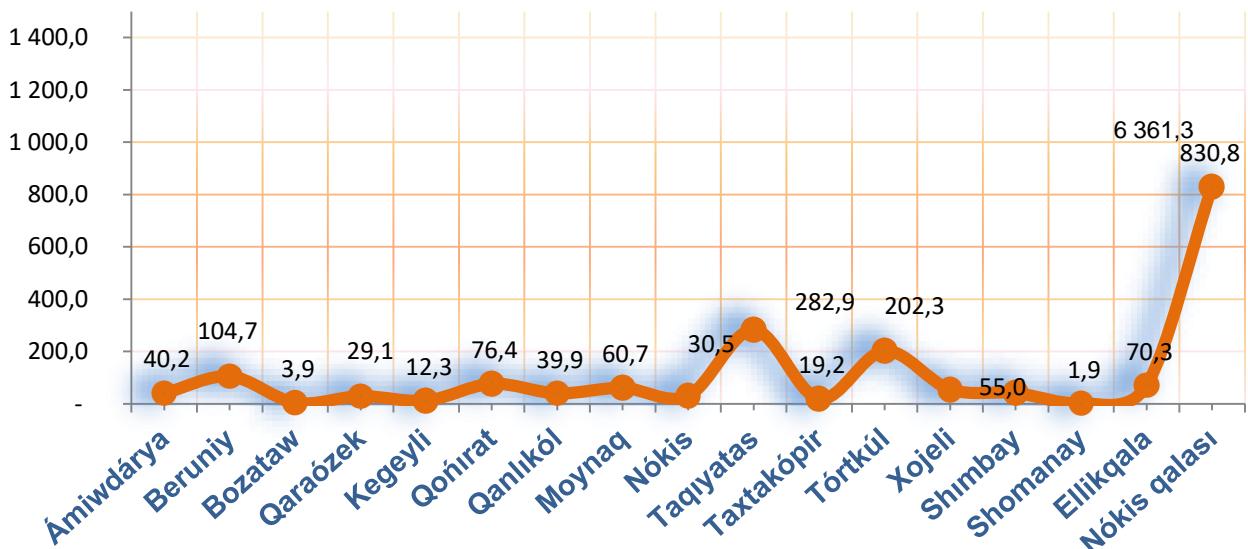

	Kólem, mlrd. som	Úlesi, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	1 238,7	100,0
Nókis qalası	833,5	67,3
rayonlar:		-
Ámiwdárya	13,0	1,0
Beruniy	302,7	24,4
Bozataw	0,5	0,0
Qaraózek	0,8	0,1
Kegeyli	58,9	4,8
Qońírat	1,2	0,1
Qanlıkól	0,6	0,0
Moynaq	0,8	0,1
Nókis	-	-
Taqiyatas	2,5	0,2
Taxtakópir	0,4	0,0
Tórtkúl	9,8	0,8
Xojeli	2,3	0,2
Shimbay	5,8	0,5
Shomanay	0,0	0,0
Ellikqala	6,0	0,5

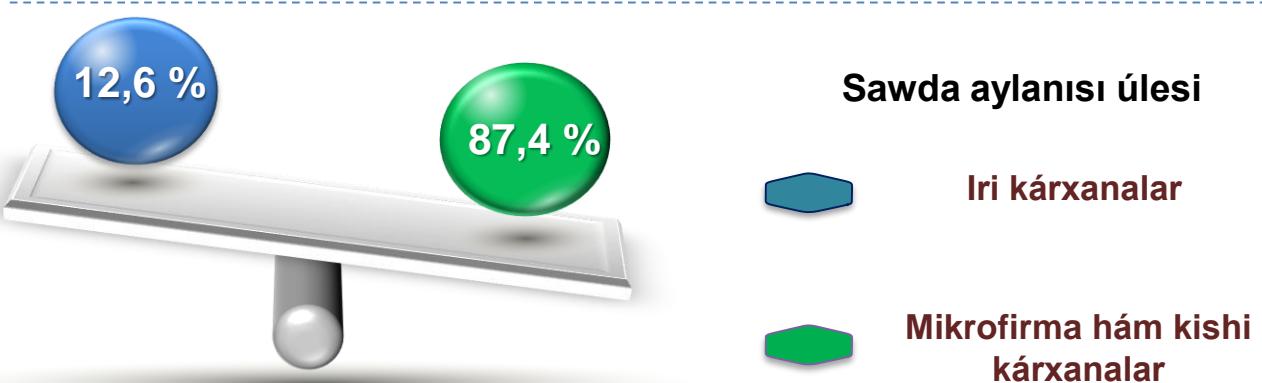
Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem
Nókis qalası (**833,5** mlrd. som), Beruniy (**302,7** mlrd. som) hám Kegeyli
(**58,9** mlrd. som) rayonları úlesine tuwrı kelmekte.

Kótere sawda tovar aylanısı – bul tovarlar ushın haq tólenetuğın ýáki tólenbegenligine qaramastan, qayta satıw maqsetinde satıp alınǵan hám isbilermenlik tarawında paydalaniw ýáki óz paydalaniwı (qayta islew) ushın úshinshi tárep shólkemleri hám jeke tártiptegi isbilermenlerge ózgertilmegen jaǵdayda jiberilgen tovarlardıń qunı esaplanadı.

Aymaqlar kesiminde kótere sawda tovar aylanısı , mldr. somda

Respublika boyıńsha 2023-jıldını yanvar-iyul ayında kótere sawda tovar aylanısı **1901,3** mldr. somdı qurap, 2022- jıldını sáykes dáwirine salıstırǵanda **108,4 %**ti payda etti.

Kishi biznes subyektleriniń kótere sawda aylanısındaǵı úlesi statistikalıq esaplarǵa qaraǵanda **1662,2** mldr. somdı qurap, 2022- jıldını sáykes dáwirine salıstırǵanda **107,0 %** ke tuwrı keldi. Respublikada usı sektordıń kótere sawda kólemindegi úlesi **87,4 %** dı qurayıdı.

KÓTERE SAWDA AYLANÍSÍNDA IRI KÁRXANALAR HÁM KISHI BIZNES SUBYEKTLERINIÝ KÓLEMI HÁM ÓZGERIW PÁTLERI

Kótere sawda tovar aylanısında joqarı ósiw pátlerine eň iri kárzanalar Nókis qalasında (134,9 %) hám Taqiyatas rayonında (119,1 %.) gúzetildi.

2023-jıl 1- avgust jaǵdayına kótere sawda tarawınada sawda kárzanaları sanı **1014** dananı qurap, 2022-jıl 1- avgust jaǵdayına salıstırǵanda **5** danaǵa kemeygen, ósiw pátı **99,5 %** ti quradı. Sodan, iri kárzanalar sanı **7 dananı**, kishi kárzanalar hám mikrofirmalar sanı **1007** quraydı.

	Jámi mlrd. som	2022- jıl yanvar-iyul ayalarına salıstırǵanda , procentte	Iri kárzanalar mlrd. som	2022- jıl yanvar-iyul ayalarına salıstırǵanda , procentte	Kishi biznes hám mikrofirma- lar, mlrd. som	2022- jıl yanvar-iyul ayalarına salıstırǵan da , procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	1 901,3	108,4	239,1	119,5	1 662,2	107,0
Nókis qalası	830,8	106,8	7,8	134,9	823,0	106,6
rayonlar:						
Ámiwdárya	40,2	108,9	-		40,2	108,9
Beruniy	104,7	109,5	-		104,7	109,5
Bozataw	3,9	104,4	-		3,9	104,4
Qaraózek	29,1	110,5	-		29,1	110,5
Kegeyli	12,3	130,5	-		12,3	130,5
Qońírat	76,4	110,2	-		76,4	110,2
Qanlıkól	39,9	105,2	-		39,9	105,2
Moynaq	60,7	105,9	-		60,7	105,9
Nókis	30,5	104,6	-		30,5	104,6
Taqiyatas	282,9	117,0	231,3	119,1	51,6	108,8
Taxtakópir	19,2	105,8	-		19,2	105,8
Tórtkúl	202,3	105,0	-		202,3	105,0
Xojeli	55,0	107,3	-		55,0	107,3
Shimbay	41,1	109,4	-		41,1	109,4
Shomanay	1,9	110,2	-	-	1,9	110,2
Ellikqala	70,3	105,9	-		70,3	105,9

**Sırtqı ekonomikalıq baylanış hám
sawda statistika bólimi**
Tel.: 61 222-67-45